

Sergio Pitol

“Panter”

Elena Poniatowskale

Mitte ühtki minu lapsepõlvest läbi vilksatanud imedest ei saa kõrvutada tema ilmumisega. Mitte ühelgi varasemal mõttekujutusel polnud õnnestunud sedavõrd võrratult ühte sulatada rafineeritust ja metsikust. Järgnevatel öödel igatsesin põnevusega, lõpuks kannatamatult, peaaegu pisarsilmi tema tagasitulekut. Kui sa oma röövlimänge ei lõpeta, hakkad neid unes nägema, hoiatas ema ikka. Tõepoolest, pärast vaheaega olid tagaajamised, nurjatused, uljus ja veri minu öödes sagedased külalised. Tollal tähendas kinoskäimine seda, et vaatasid kogu aeg enam-vähem sama filmi, mis seansiti veidi varieerus: püsivaks teemaks oli liitlaste rünnak teljeriikide vastu. Ühe õhtupooliku kolmest filmist koosneva programmi tagajärjel (milles võisime ütle mata suure mõnuga jälgida mürskude langemist viirastusliku Berliini peale, kus majad, sõidukid, kirikud, näod ja paleed sulandusid ilmatuks tulevooks, enneolematuid armutootusi, hämaraid õhurünnakute varjendeid Londonis, ümberringi purustatud obeliskid ja suured fassaadidest ilma jäänud elumajad, ning Veronica Lake'i juuksekiharat, mis külmavereliselt trotsis Jaapani šrapnelli, sellal kui ühelt Vaikse Ookeani kaljusaarelt evakueeriti haavatud sõdurite salka) tungis kuulide ragin öösiti minu tuppa ning meditsiiniõdede lõhkikistud kehad ja kolbad ajasid mu hirmunult vanemate vendade toast kaitset otsima.

Riskidest täiesti teadlikuna leiutasin ma kunstlikke mängu, mis mitte kellelegi lõbu ei pakkunud. Asendasin harjumuspärase politseinike ja pättide vastasseisu või uue, levinud ja ajakohase liitlaste ja sakslaste oma teiste metsikute ja ekstravagantsete tegelaste võitlustega. Neis mängudes ründasid mõnd küla ootamatult pantrid, toimusid pöörased ajukahid, ja pantrid ulgusid valust ning raevust, kui halastamatud kütid nad kinni püüdsid, leidsid aset pantrite ja kannibalide vihased ja verised taplused. Aga ei need mängud ega ka ahnelt neelatud džungliseikluste raamatud ei toonud nägemust tagasi.

Pantri kuju püsis mõnda aega, ilmselt mitte kuigi kaua. Tõdesin tuimalt, kuidas kujutis järkjärgult hääbus, tema piirjooned taltsalt hajusid. Aeg, see unustuse ja mälestuste mäslev voog, kustutab soovi mingi tundmus alatiseks mällu kinnistada. Vahel kihutas mind tagant tungiv vajadus kuulda sõnumit, mida ma oma juhmuses ei olnud lasknud pantril tema ilmumise ööl

edastada. See kaunis, tohutu suur loom, kelle läikivmust kasukas võistles ööga, libises nõtkelt ümber voodi, lähenes mulle, avas lõuad, ja, nähes õudu, mida säärane liigutus minus tekitas, sulges need taas haavunult. Ta lahkus samasugusel hajusal moel nagu oli ilmunudki. Päevade kaupa tegin ma endale oma arguse pärast etteheiteid. Pahandasin endaga ettekujutuse pärast, otsekui võinuks too kaunis elukas mind nahka pista. Tema pilk oli lahke, anuv; enam kui veremaiku, näis tema koon igatsevat paitusi ja mängu.

Nende tundide asemele tulid teised. Uute unenägudega kadus see, mis pikka aega oli olnud minu järjekindel kirg. Minu pantrimängud ei hakanud mulle tunduma mitte ainult rumalatena, vaid ka mõttetutena, kuivõrd nende ajendid kippusid juba ununema. Ma sain taas asuda oma õppetükkide juurde, harjutama hoolega ilukirja ning värvide ja joonte põnevat kunsti.

Pidi kuluma kakskümmend aastat, triviaalset, rõõmsat, närust, pingelist, külluslikku, juhmilt lootusrikast, laostunud, petlikku ja hämarat aastat, et jõuda eilsesse öösse, mil üllataval kombel, nagu tolles metsikus lapseõlve unenäos, kuulsin taas kõrvaltuppa tunginud looma hingeldamist. Meie loomuses kappav irratsionaalsus läheb mingil hetkel üle niivõrd hullunud traavile, et me katsume argpükslikult leida kaitset nende kopitanud normide kogumist, mis peaks meie elu korraldama, neist õõnsaist kaanoneist, millega püüame peatada oma kõige sügavamate kaemuste lendu. Nõnda proovisin ma unenäos abi otsida mõistuspärasest selgitusest: oletasin, et müra tekitab tuppa tulnud kass, kes käis tihtipeale köögis toidujääke hävitamas. Nägin unes, et sellest selgitusest maha rahustatuna jäin uuesti magama, et peagi ärgata, tundes enda läheduses täie selgusega tema kohalolu. Ta seisis mu voodi ees ja vaatas mind nautleval ilmel. Unes suutsin ma mäletada eelmist nägemust. Möödunud aastad olid muutnud vaid raamistust. Polnud enam tumedast puidust rasket mööblit, ega ka mitte minu voodi kohal rippuvat kroonlühtrit; seinad olid teised, üksnes minu ootus ja panter olid samad: otsekui oleks neid kahte ööd lahutanud kõigest mõni sekund. Mind läbis rõõmuga segatud hirmuvärin. Ma mäletasin üksikasjalikult esimest külastust, ja jäin tähelepanelikult ning ärevalt tema sõnumi ootele.

Loomal polnud kuhugi kiiret. Ta tiirutas raugel sammul ringiratast ümber minu, tegi seejärel lühikese hüppe kamina juurde, kraapis esiküünistega tuhas ja läks tagasi toa keskele, vaatas mind pingsalt, avas lõuad ja otsustas lõpuks rääkida.

Mida ma ka tol hetkel kogetud õnnetunde kohta ei lausuks, see üksnes vaesestaks seda. Selle tumeda jumaluse sõnadest koorus selgesti välja minu saatus. Olin seitsmendas taevas. Võimatu on sellele midagi võrdset leida. Mitte miski, isegi mitte mõni neist loetud, üürikestest elutäiuse hetkedest, mil meile paotub igavik, polnud selle sõnumiga samaväärset mõju avaldanud.

Ärkasin suurest erutusest, nägemus kadus; ometi püüsid elusana, otsekui rauda raiutuna, need prohvetlikud sõnad, mis ma kirjutuslaualt leitud paberilehele otsekohe üles tähendasin. Tagasi voodis, saatis mind läbi une teadmine, et üks mõistatus, üks tõeline mõistatus on lahendatud, ja et kõik minu vaba kulgu takistanud kammitsad olid kadunud.

Äratuskell helises. Ma silmitsesin mõnutundega lehte, millel olid kirjas nood kaksteist valgustavat sõna. Üles hüpata ja neid lugeda olnuks kõige lihtsam võimalus. Taoline silmapilksus tundus mulle sündmuse pidulikkust arvestades ebakohane. Kiusatusele järele andmata suundusin vannituppa, riietusin aeglaselt ja hoolikalt, rõhutatud häirimatusega, jõin tassi kohvi ja jooksin seejärel hingevärinal sõnumit lugema.

Kakskümmend aastat lasi panter oma taastulekut oodata. Hämming, mida ta mõlemal juhul minus tekitas, ei saa olla juhuslik. Selle unenäo rituaalset loomust ei saa omistada paljalt kokkusattumustele. Ei – midagi tema pilgus ja eelkõige hääles andis mõista, et see polnud pelk looma kujutis, vaid võimalik ühenduslüli mingi inimesest kõrgemalseisva väe ja mõistusega. Kummatigi pean tunnistama, et ülesmärgitud sõnad moodustasid vaid triviaalsete ja mõttetute nimisõnade loetelu, millel puudus igasugune tähendus. Korraaks kahtlesin oma mõistuses. Ma lugesin sõnad veel kord hoolikalt üle, tõstsin neid ümber, otsekui püüaksin mosaiikpilti kokku panna. Liitsin kõik sõnad kokku üheksainsaks, hiigelpikaks, uurisin iga silpi. Pühendusin päevi ja öid peentele ja viljatutele keelemängudele. Mul ei õnnestunud milleski selgusele jõuda. Sain kõigest kinnitust, et salajased märgid on nakatunud samasugusest narrusest, kaosest, seosetusest nagu igapäevased asjadki.

Ma siiski loodan, et ühel päeval tuleb panter tagasi.

México, mai 1960

Hispaania keelest tõlkinud Ruth Sepp.